

Màrius Rubiralta, secretario general de Universidades

El coneixement en temps de crisi

El concepte de coneixement va lligat amb saber, ciència i educació, però és molt més. Estem construint una Europa del coneixement: una societat basada en el coneixement, un espai europeu centrat en la "triple hèlix": educació, recerca i innovació. Aquest objectiu és una oportunitat per generar esperança. Recordem la crisi del 1993 i què vam fer per preparar-nos millor per a la propera: reforçar la inversió en coneixement. Sense formació costa més de sortir de les crisis. Per això importa incrementar la formació en qualitat i adequar-la a les oportunitats en els llocs de treball; també la formació estratègica (p.e. màsters per a llicenciats en atur). Coneixement i educació actuen lentament; per això qualsevol inversió en coneixement no resol el problema d'avui, però ajuda a preparar les solucions per demà.

L'educació superior està immersa en el procés anomenat de Bolonya. El canvi de model universitari europeu, entre altres coses, vol tenir una dimensió social, per garantir l'accés als estudis en igualtat de condicions. També cal un esforç en formació: l'informe de l'OCDE evidencia que tenim espai per millorar. A Espanya s'està equilibrant el nombre d'estudiants de formació professional amb el d'universitaris, el nivell d'ingressos dels titulats és sensiblement inferior al de la mitjana europea, i també ho és el de la inversió pública en educació, tot i que estem arribant al 5,5%. També la taxa d'abandonament (29%) és més gran que a Europea. Les causes estarien en el desequilibri d'un mercat que afavoria la contractació no qualificada, i també una manca de flexibilitat del sistema educatiu, amb dificultats per passar dels estudis universitaris als de formació professional.

Espanya té 77 universitats, 50 de les quals són públiques, 12 de les quals a Catalunya. I compta amb uns 190 campus, descentralitzats, virtuals, tecnològics... Tot amb un nivell elevat i cohesionat, però amb un sistema excessivament homogeni i amb poca visibilitat internacional. El nou espai europeu consta de tres nivells: el grau, més local i territorial; el màster, d'abast més internacional; i el doctorat, que és l'excel·lència. Per tal que un sistema educatiu sigui socialment fort, ha de tenir un nombre de ques que a Espanya (13%) és insuficient (Europa 40%); per això cal potenciar un nou model de beques per a estudis de doble velocitat, que facin compatibles estudis i treball.

Per fer front als reptes globals del coneixement, ens plantegem si Europa hi inverteix prou, si és un lloc atractiu i si avancem cap a una economia sostenible basada en el coneixement. La UE té més doctors i graduats que els EUA i el Japó, i disposa d'uns recursos humans, científics i tecnològics molt bons. Però cal més inversió en R+D per millorar els instruments d'investigació. És un motiu d'orgull per a nosaltres veure el nivell de les publicacions universitàries espanyoles.

Per ser competitius necessitem no tan sols coneixements, sinó habilitats: les normals per a la integració social, les necessàries per als sistemes productius i les imprescindibles per a la societat global del coneixement, que formin en lideratge d'equips, gestió multidisciplinar, etc. El sistema educatiu ha d'afavorir els àmbits d'innovació a tots els nivells. El gran repte és modernitzar les universitats

europes. Cal un canvi d'estructures dintre les universitats. A Espanya comptem amb el programa "Estratègia Universitat 2015". Les millores, és clar, no es fan en dos dies, però es tracta de fer una aposta de futur per fer front a l'educació superior. Una nova Universitat és possible. I es pot construir com un conjunt de mesures i eixos, entre universitats, comunicats autònoms, els estudiants i els agents socials i econòmics. És important revisar el paper de les missions de les universitats.

En el marc del programa Estratègia Universitat 2015, actualment estem treballant en el CEI (campus d'excel·lència internacional). Un campus públic-privat, amb molts actors diferents: universitats, organismes públics de recerca, instituts d'investigació i institucions d'excel·lència de les comunitats autònoms. El CEI vol tendir a l'excel·lència, modernitzar el sistema educatiu i vol fomentar la internacionalització de les universitats espanyoles i millorar la seva visibilitat global, potenciant programes estratègics conjunts que ja s'estan duent a terme a la nostra geografia universitària, amb vocació internacional i de transformar el coneixement en innovació.

La Universitat avui no és una institució solitària. El CEI busca la integració efectiva de les universitats en els centres de gravetat de la societat. És important que la gent confiï en les universitats, perquè aquí hi ha un element important per ajudarnos a sortir de la crisi.